

Z I D O V

GLASILO ZA PITANJA ŽIDOVSTVA

UPRAVA I UREDNIŠTVO: ZAGREB
ILICA BROJ 31, III. KAT

IZLAZI SVAKOG PETKA
RUKOPISI SE NE VRAĆAJU

PRETPLATA: GOD. 100 D. POLUGOD. 50. D
ČETVRTGOD. 26 D. POJEDINI BROJ 2. D.

Židovska emigracija

Problem pomoći patničkom židovstvu na istoku Evrope neprestano je akutan. Jednom zbog gladi u Rusiji, drugi puta zbog pogroma, treći puta zatvara Amerika svoja vrata i golema mnoštva jadnika žive — ni na nebu ni na zemlji — u lukama Baltika, u pograničnim krajevima bez pomoći, bez doma, hljeba i zaštite. Velike pripomoćne organizacije zapadnoevropskih i američkih Židova uvelike su svoja djelovanja upravile naročito na pomaganje Židova u Rusiji i Ukrajini, pa onda u Besarabiji i Poljskoj. Kad su u Ukrajini bile znatno svladane vanredne i tragične posljedice gladi i pošasti, Joint Distribution Committee, najveća pomoćna organizacija američkih Židova, obustavio je svoje djelovanje. Medjutim je položaj židovskih masa i dalje ostajao jedan i strašan i u posljednje vrijeme zakružiše javnošću vijesti o aktiviranju Jointa i o kooperaciji pomoćnih organizacija, da se domogne neodrživom položaju emigrantskih masa, što zapeše kojekuda.

I tu se sada naročito istaklo pitanje projekta sovjetske vlade, da se u Ukrajini, a naročito na plodnom otoku Krimu koloniziraju Židovi.

Čini se, da do danas još uvijek nije u filantropskim i veliko-financijskim krugovima židovstva sazrela spoznaja do neke ma i ne maksimalne tačke, da danas Palestina po mnogočem treba da ima prioritet kad je govor o židovskoj emigraciji. I tako su eto, uz tu konstataciju, opravdane bojazni o tom, da projekti à la Krim mogu nezgodno kolidirati sa nastojanjem, da se Palestina što prije učini zemljom sa znatnom židovskom većinom, a da se kod toga ne ozlijede nacionalni princip u njenoj izgradnji.

Krim je možda neka diplomatska i promišljena smicalica mudrih sovjeta: pokazuje se dobra volja, a sav riziko nose Židovi. Inž. Stricker kaže: »Prvo hoće da uzdrmaju simpatije židovstva za Englesku, a drugo hoće da stvore argumenat protiv morskoga cijonizma.«

To može, a opet ne mora da bude baš tako, ali svijet je danas sklon, da o sovjetskoj vladi tako misli zbog različitih razloga. Jasno je, da sovjetska vlada nema mnogo simpatija za židovstvo, i da o njem vodi suviše negativne brige, jer se mnogo brine kako da ga uništi. A cijonizam kao židovski nacionalni pokret — i ako ona inače potpomaže nacionalne pokrete u Aziji i kolonijama — ne nailazi na njene simpatije, nego joj veoma često služi razlogom, da se gone i bacaju u tamnice oveći brojevi ljudi aktivne židov-

ske omladine i aktivnih dijelova židovstva.

Palestina je u posljednje vrijeme silom prilika i uspjehom Cijon. Organizacije postala tačkom, prema kojoj polazi jaka i konstantna struja emigrantskih masa i u koju će ta struja, zbog položaja i prilika u svijetu, još zadugo navirati. I tako ima Cijonistička Organizacija veliku zadaću, da taj pojav iskoristi i uredi na način, koji će dati rezultat, što odgovara programu o nacionalnoj izgradnji Palestine.

Mr. David A. Brown vodit će jesenju kompanju Jointa, da se namakne 15 milijuna dolara za pomoć istočnom židovstvu, a naročito za pomaganje kolonizacije. Mr. Brown je jedan od onih američkih Židova necijonista, što hoće da potpomažu izgradnju Palestine. Ali on će eto da se daleko jače angažira za pripomoćni filantropski rad u galutu. Ima mnogo takovih pojedinaca. Pita se, koliko će to naškoditi radu za financijsko obezbjeđenje obnovnoga rada u Palestini? Zasada je teško dati na ovo pitanje određeni odgovor, jer se na pr. još ne zna točno, kakove će konsekvence imati zaključci kon-

ference pomoćnih društava, koja se je pred neki dan održala u Parizu za stav nekih osoba i organizacija prema pomaganju rada u Palestini.

Cijonistički kongres morat će dakako da zauzme svoje stajalište o pitanju kolonizacije u Rusiji, jer to pitanje zadire u njenu sferu. Danas je pored toga Cijonistička Organizacija nakon likvidacije ITO jedino tijelo u židovstvu, koje programatski izvodi djela sistematske kolonizacije. ITO je krahirala. Sam sušti filantropizam, kako ga predstavljaju današnje pripomoćne organizacije u židovstvu može lako da padne kome na lijepak. Cijonistička Organizacija ima ovdje zadaću, da svojim sadržajnim utjecajem djeluje onamo, da se sav taj filantropizam uputi jednim smjerom, koji ne će dopustiti lutanje od nevolje do nevolje, od zgrade do zgrade, nego će konstantno skupljati bogate energije na korist nečeg dalekosežnijeg i odlučnijeg nego što je efernost momentanih pomoći, koja se čini, kao da se provodi uvelike zbog toga, da bude mirna savjest onima, kojima ne ide loše na ovom svijetu. —I.

Sjednica Akcionoga Komiteja

VAŽNE IZJAVE EGZEKUTIVE I NJENI PRIJEDLOZI KONGRESU.

Na sjednici od 17. jula vodila se odulja diskusija o izvještajima, koje su iznijeli pojedini članovi Egzekutive, a naročito o referatu dr. Weizmanna o planovima Egzekutive u blizjoj budućnosti. U toj debati je inž. Robert Stricker u ime opozicije upravio na Egzekutivu izravno pitanje, je li ona spremna da proširenju Jewish Agency poda provizoran karakter, a naročito, da li hoće da se nikako ne mijenja 4. točka mandata, koja priznaje Cijonističku Organizaciju kao Jewish Agency, dakle kao jedinoga legitimnog predstavnika židovskoga naroda u pitanju obnove i izgradnje židovske narodne domaje. Predsjednik Weizmann predložio je Egzekutivi ovo pitanje inž. Strickera i u sjednici od 19. o. mj. izjavio je predsjednik Weizmann u ime Egzekutive kao odgovor na pitanja opozicije ovo:

»Pregovori o proširenju Jewish Agency toliko su uznapredovali, da Egzekutiva ima namjeru, da kongresu podastre referat, ma temelju kojega će zatražiti ovlasti, da u organizaciji i konstituciji Councila Jewish Agency postupa dalje prema ovim uvjetima i načelima:

1. Council, koji će imati otprilike 150 članova, treba da do polovine sačinjavaju zastupnici Cijonističke Organizacije, a do

polovice, zatupnici židovskih zajednica iz raznih krajeva svijeta.

2. Metoda, prema kojoj će razne zajednice slati svoje zastupnike treba da se u svakom pojedinom slučaju uredi sporazumom, već prema lokalnim prilikama i preduvjetima.

3. 40 procenata mjesta u onoj polovici Councila, koju ne će sačinjavati zastupnici Cijonističke Organizacije moraju ostati rezervisana za židovsku zajednicu Udruženih Država

5. Podjela ostalih mjesta uredit će se na temelju sporazuma Cijonističke Organizacije sa raznim židovskim zajednicama.

Nabačeno je pitanje, ne će li biti potrebno, da Egzekutiva, nakon uredjenja Councila Jewish Agency poduzme korake obzirom na promjenu 4. člana Mandata. Egzekutiva želi u toj stvari, da kaže da po njenom mnijenju ne će biti potrebno i da ni sa kojega gledišta ne bi bilo poželjno, da se poduzme što god za promjenu teksta mandata. Imademo pouzdane informacije, da je i mandata na vlasti stoga mišljenja; ona nije sklona, da se upušta u raspravu ni o jednom aktu, uz koji je vezana promjena teksta u mandatu.

Ali se smatra, da je samo po sebi razumljivo, da se — kad rasprave dopru do tačke primitka konstitucije Jewish Agency-a o tom mora da izvjestiti mandatarna vlast isto onako kao što je vazda bila izvještena o konstitucionalnim promjenama u izgradnji Cijonističke Organizacije ili o drugim važnim koracima, što su se poduzeli u tečaju izgradnje židovske narodne domaje.

Egzekutiva izjavljuje prema tomu, da će od 14. kongresa zatražiti, da budućoj Egzekutivi dade ovlast, da stvori Council Jewish Agency i da sazove sjednicu Councila, kako bi se raspravio prihvatanje konstitucije Jewish Agency, koja će imati karakter sporazuma između Cijonističke Organizacije i židovskih zajednica, koji će sudjelovati u proširenju.

Egzekutiva drži, da Council treba sazvat, kad Cijonistička Organizacija primi obavijest da je određeno najmanje pedeset članova one polovine što je ne ispunja Cijonističke Organizacije, koji će zastupati najmanje šest zemalja.

Egzekutiva će nadalje predložiti kongresu, da konstitucija Jewish Agency treba da sadržava klauzulu, da ta konstitucija vrijedi zasada samo za period od tri godine računajući od dana, kad će je prihvatiti Council. Na kraju toga perioda uredit će se pitanje njenoga produženja sporazumom između Cijonističke Organizacije i ostalih sudjelujućih stranaka.

U vezi s tim izvještajem Egzekutive izvijestio je nakon toga politički sekretar Egzekutive gosp. Leonhard I. Stein o svom radu u Americi.

Iza toga izjavio je dr. Nahum Goldman u ime općine ovo:

»U ime mojih prijatelja, gospode Grünbauma i Strickera i u ime svoje imam da obzirom na izjave Egzekutive u stvari Jewish Agency stavim Akcijonom Komiteju do znanja slijedeće:

Izjava Egzekutive konstatira posvema jasno, da pokušaj proširenja Jewish Agency u formi koju ona planira treba da ima provizoran karakter i da nikako ne dolazi u pitanje promjena 4. točke mandata. Prema tome čini nam se uklonjenom jedna od najvećih opasnosti, protiv koje smo

se borili već godinama. Ali projekat Egzekutive o konstituciji Jewish Agency sadržaje neke utanove, koje po našem mišljenju ne dostaju, da posvema osiguraju suverenost kongresa i odgovornost članova Jewish Agency pred demokratski konstituiranim korporacijama. Zbog toga si pridržajemo pravo, da na kongresu stavimo neke prijedloge u toj stvari.

Iza toga primljena je izjava Egzekutive bez debate do znanja.

*

Generalna debata o političkim izvještajima Egzekutive ispunila je treću i četvrtu sjednicu od petka. Naročito su se raspravljala pitanja proširenja Agency i pregovora sa Agudom o palestinskom zakonu o općin. U toj raspravi izvjestili su dr. Weizmann i Sokolov o kolonizaciji na Krimu.

Na sjednici od nedjelje dne 19. jula izvijestio je dr. Georg Halpern o radu Jewish Colonial Trusta (Žid. Narod. Banka) za radnu godinu 1924. Izvještaj će biti podastrt glavnoj skupštini banke, koja će se održati uz kongres u Beču. U diskusiji o tom izvještaju sudjelovali su zastupnici: Farbshtein, dr. Hantke, dr. Federbusch, Motzkin, Hindes i prof. Warburg. Nakon nekih izjava gospode Jeana Fischera, Naiditscha i dr. Halperna primljen je izvještaj do znanja.

Nekoji članovi Akcionoga Komiteja koji još nijesu bili u Londonu za prvih sjednica, a medju njima ing. Jichak Grünbaum stigli su tek u nedjelju.

Šesta sjednica (nedjelja poslije podne) otvorena je izvještajem dr. Edera o Hebrejskom Universitetu. Univerza, rekao je dr. Eder nije tek otvorena, nego je ona faktično počela radom. Saglasno sa rezolucijama, koje je prihvatio posljednji kongres izabran je Board of Governors za universitet. Konstituciju toga Boarda prihvaćaju i Board i Cijonistička Organizacija. Funkcije i pravo raspoložbe Cijonističke Organizacije obzirom na imetak ostat će netaknuti. Judaistički institut priznat je kao dio universiteta, ali je ipak sačuvana njegova autonomija obzirom na budžet, izbor profesora i programa. Iza toga izvijestio je dr. Eder o

pojedinih institucijama, kao što su mikrobiološki, kemički, pa o pokusnoj stanici i o Nacionalnoj biblioteci. Sada se izrađuju planovi za dalja dva instituta, za Einstein-Balfourov laboratorij za orijentalističko odjeljenje. Dr. Eder završio je referatom o finansijskim prilikama universiteta i saopćio je, da će se predložiti kongresu, da se u budžet i pored stavaka za biblioteku i pokusnu stanicu stavi za universitet sumka od 10.000 funti.

Nakon odluke debate prihvaćena je jednoglasno rezolucija, koju je predložio inž. Robert Stricker:

»Vlasništvo Cijonističke Organizacije i svih njenih fondova ne smije se predati Board of Governors-u universiteta, prije nego što se konstitucija Boarda ne predloži Organizaciji (Egzekutivi i A. K.) i po njoj ne prihvati«

Colonel Kish referirao je u nastavku sjednice o položaju židova u Palestini, o mjerama obzirom na poraslu imigraciju i o odnosima palestinske Cijonističke Egzekutive i Vaad Leumia. Referirao je i o odgojnim pitanjima i štrajku učitelja. Na taj referat nadovezala se odulja i živa diskusija u kojoj su učestvovali i dr. Weizmann i Nahum Sokolov. Rasprave o tom pitanju završile su se na sjednici od ponedjeljka pa je prihvaćena ova rezolucija:

»Akcijoni je Komitej uvjeren, da se i u interesu učitelja i Cijonističke Organizacije mora urediti odnos između ovih dviju partija. A. K. drži da

1. cijonistička palestinska Egzekutiva mora odmah da poduzme korake, da se stvori korporacija sa juridičkim pravom, koja će ubuduće reprezentirati odgoju i školstvo.

2. bez obzira na sadanji pravni položaj moraju hebrejski učitelji biti obaviješteni, da nakon završetka tekuće školske godine između učitelja s jedne i palestinske Egzekutive sa druge strane ne postoji nikakav ugovor i da se prema tomu mogu zaključiti novi ugovori.

Na sedmoj sjednici (ponedjeljak prije podne) primljena je ova rezolucija o pregovorima sa Agudom-

»A. K. ovlašćuje Egzekutivu da nastavi

Kirjat Anavim

(Utemeljen god. 5680.)

Arapsko pučanstvo okolice, nazivlje to mjesto »Dilb« ili »Kir-at-el-ajrab«. Ovo je posljednje ime ispravno i odgovara okolici. Ime »Kirjat Jearim«, koje se prije ovdje upotrebljavalo, jest pogrešno, budući da se »Kirjat-Jearim«, nalazi između Dilba i Betira.

Kirjat se Anavim nalazi u blizini ceste Jerusolim-Jafa, 11 km. od Jerusolima. Na zapadu graniči sa arapskim selom Abu Guš ili Kir-at-el-ajrab, na sjeveru doseže cestu Abu Guš-Ramala. Cestom Jerusolim-Jafa ima Kirjat Anavim vezu sa Jerusolimom (pol sata vožnje autom) na istoku sa Mocom (10 minuta autom), na zapadu sa Jafom (1½ sata autom).

Kirjat Anavim leži 700—750 metara nad morskom pučinom, a okružen je lancem lijepih brda. Ostaci terasa u okolici svjedoče o gustoj napučenosti prije razo-

renja zemlje i o mogućnosti, da se taj kraj naseli velikim brojem žitelja. Kirjat Anavim ima gorsku klimu, svjež, hladan i zdrav zrak. Radi tih je svojstava prikladan za odlično oporavilište.

Površina, što pripada Keren Kajemetu, iznosi oko 4000 dunama.

Tlo Kirjat Anavima sadržaje mnogo vapnenca i šljunka, pa radi toga može da sabere u sebi kišnicu i sačuva vlagu u dubini od 10—15 m. do konca ljeta. To je tlo usto dobro za razne voćke i gajenje povrća. Osobito dolaze u obzir: vino, masline, mišmiš, kajsije, kruške, jabuke itd. Zemlja može da se ameliorira ovim sredstvima:

a) čišćenjem tla od kamenja, trnja i korova;

b) izgradnjom terasa na bregovima, da se ondje sabere voda.

Na južnoj granici s one strane ceste je izvor. God. 1922. uredio je Keren Kajemet u Kirjat Anavim opskrbu vodom, ali se

ispostavilo, da količina vode ne dostaje za naseljenike, budući da bunar lako presuše, pa je kvuca prisiljena, da u zadnjim ljetnim mjesecima kupuje vodu od susjeda. Zato se sada pomoću K. K. L. u Kirjat Anavim gradi cisterna za sabiranje kišnice.

Kirjat Anavim je utemeljen god. 5680. po K. K. L. kao prvi pokušaj stare kulture terasa, koja je tijekom perioda pustošenja razorena. Već se sada može ustvrditi, da je taj pokušaj većim dijelom uspio.

Unaprijed je bilo jasno, da je najveći dio zemlje Kirjat Anavima podesan za razvitak intenzivnog kolonizacionog sistema pomoću terasa, kako je već uvedeno u okolici Jerusolima u kršćanskim manastirima, osobito u Ejn Karemu, Ramoli na cesti Jerusolim-Nablu, u Bet Galla kraj Betlehema, gdje ima terasa, na kojima se uspješno uzgajaju vinova loza i razne voćke. Prvi se posao zato u glavnom sastoji u izgradnji terasa. Kod tog

pregovore sa Agudas Jisroel a uz pretpostavku, da rezultatima tih pregovora ne smije nikako da bude oštećena nacionalna kompaktnost židovske zajednice u Palestini».

Dne 21. jula zaključeno je zasijedanje Akcionoga Komiteja

(O sjednici, koja se je održala u ponedjeljak poslije podne izvijestili smo na početku ovoga izvještaja. Op. ur.)

Skupština konferencijone zajednice radikalnih cionista u Berlinu

Dne 23. jula uveče održala se u Berlinu skupština konferencijone zajednice radikalnih cionista, za koju su bili predloženi kao govornici članovi Akcionoga Komiteja, što su se vraćali sa sjednice u Londonu, zast. Jichak Grünbaum, inž. Robert Stricker i dr. Nahum Goldmann. Skupštinu je otvorio gosp. Benzion Fett pozdravivši goste, a iza toga je

dr. Nahum Goldmann

govorio o zadaćama konferencijone zajednice radikalnih cionista. On je otprilike rekao: Uobičajilo se, da se svaki kongres unaprijed naziva sudbonosnim kongresom. Naredni 14. cionistički kongres bit će uistinu presudan i sudbonosan za cionistički pokret i za židovski narod. Nalazimo se na kraju stare i na početku nove epohe. Naš program nije ništa nova, on nije program za nešto više. Mi ne tražimo ništa drugo do ispunjenja cionističkoga programa. Duh, koji je u posljednje vrijeme narasao u vodećim cionističkim krugovima, čini nam se opasnim, mi ga moramo pobijati. Tri kompleksa problema imat će da riješi kongres: kompleks političkih problema, to će reći, da se imadu održati i vršiti naše tražbine o vlastitoj domaji. 2. Problemi nutarnjo židovske politike i pripreme naroda za zemlju. 3. Kompleks faktičnoga ostvarenja narodne domaje. Odlučna pretpostavka za to nije trčanje za nekim krugovima, koji se hladno vladaju prema našem osjećanju i našem nastojanju, nego je tome pretpostavka nacionalna koncepcija izrasla iz cionističke volje, iz re-

je rada bio zaposlen velik broj haluca, što su odmah po svršetku rata došli u zemlju. K. K. L. odobrio je u god. 1921. za terasiranje 1000 dunama gorovite zemlje 5000 LE. Radovi oko terasiranja su tek djelomično izvedeni. Zasada obradjuje kvuca cijelu terasiranu površinu i sprema se pomoću K. K. L., da izgradi terase na daljoj površini i to 25 dunama godišnje.

Gospodarstvo Kirjat Anavima, prvo gospodarstvo K. K. L. u gorju Erec Jisraela, nastoji, da pokrije potražnju jerusalimskog tržišta na mlijeku, medu, voću itd. Glavna je grana mljekarstvo. Osim toga se naseljenici bave povrćarstvom za vlastitu potrebu i za potrebu jerusalimskog tržišta; pčelarstvom, jer u tom kraju ima tijekom 5 mjeseci mnogo biljaka, što sadrže meda, i voćarstvom. Goje se one voćke, koje u tom kraju najbolje uspijevaju, i koje se na jerusalimskom tržištu uvelike traže, kao najbolje vrsti groždja (stolno groždje i za pripravu

volucijonarne volje: da prodremo protiv većine židovstva i protiv većine nežidovskoga svijeta. Politička pozicija u posljednje se je vrijeme konstantno pogoršala. Potresna priznaja Herberta Samuela u njegovom posljednjem izvještaju, objavljenom u bijeloj knjizi britanske vlade jest živa ilustracija tome fakti. Duh, koji je šest godina odlučivao u pokretu, mora se promijeniti.

Iza toga uzeo je riječ

zast. Jichak Grünbaum

iz Varšave. Njegovi su ga pristaše burno pozdravili. On je medju ostalim u glavnom rekao, da je Weizmann na 13. kongresu opozicioni stav Grünbauma i njegove grupe pokušao da otpravi argumentima, da Palestina ne može da čeka. Svuda vlada naziranje: treba brzo graditi i treba nabaviti velika sredstva. Pokret mora da pridonese žrtve, da privuće necionističke krugove. Pokazalo se je, da su se ove žrtve uzalud pridonijele i da se Palestina ne može da gradi drugačije nego putem nutarnje organizacije. Weizmann je bio toliko fasciniran svojom idejom, da je, kad se je obraćao na adresu imućnih necionista, zaboravio adresu židovskoga naroda. Sva je energija uzalud utrošena. Kad se je javio projekt kolonizacije na Krimu, stupila su ta gospoda u druge tabore. Ali mi ćemo upeti sve nacionalne snage i sav trud, da izgradimo Palestinu. Palestina je ljuboborna vjerenica, ona ne može da dijeli ljubav s drugima. A za one ne bijaše Palestina ljubav, nego flirt. Imigraciona struja, što sada navire u Palestinu, nije tek momentani pojav, nego trajan fakat i ovi useljenici će izgraditi Palestinu. A mi ćemo morati da svladamo tu struju i to u smjeru najintenzivnijega stvaranja. To je put.

Iza toga govorio je predsjednik njemačke cionističke organizacije

Kurt Blumenfeld,

koji je na početku svoga govora rekao, da se mora da čudi, što opozicionalci stupaju sa ovim zahtjevima pred forum njemačkih cionista, kad su njemački cionisti vazda radili po ovim smjernicama. Traži li se kooperacija sa necionističkim krugovima, onda to ne smije da slabi nu-

groždjica), smokve (stolne, za konzerviranje i sušenje), jabuke, trešnje itd. Osim toga bave se naseljenici sijanjem hranjivih biljaka za mljekarstvo i peradarstvo.

Izvjerna površina zemlje, pećinasti obronci, nije podesna za poljodjelstvo, nego će se pošumiti. Tu se je zasadilo najviše omorike.

U Kirjat Anavim ima botanički vrt sa drvećem, gdje ima 64 vrsti eukaliptusa, 30 vrsta australskih akacija, i razne vrste šumskog i ukrasnog drveća.

Broj naseljenika Kirjat Anavima iznosi 17 obitelji i 24 neoženjenih članova, u svemu 65 duša; od toga je 58 sposobnih za posao. Od ukupne površine, koja iznosi 4000 dunama, dobila je kvuca 1000 dunama, da ih obradi. U god. 5685. obradilo se 700 dunama.

Naročito se mora istaknuti, da se osobe u Kirjat Anavimu rijetko mijenjaju. Bez sumnje je razlog u tome, što su oso-

tarnjo-cionistički rad, nego je to tek sredstvo za intenziviranje izgradnje. Weizmann je vodio pregovore u Americi srčano i ponosno. Nije napušteno ništa od cionističkih ciljeva. Opoziciji, koja u prvom redu hoće da pogodi osobu dra. Weizmanna, bilo je laško, da za posljednjeg zasijedanja Akcionoga Komiteja sruši Weizmanna. Zašto je to propustila? Gdje su vodje, koji će nadomjestiti Weizmanna?

Naredni govornik, član Akcionoga Komiteja

gradjevinski nadsavjetnik R. Stricker

kazao je ponajprije, da nikome nije palo na pamet, da kritikuje njemačke cioniste, ali ovaj rad, vrijedan svake priznaje, ne opravdava da se polazi bez kritike lošim smjerom. I politika savezništva pod svaku cijenu bila je loša, pa i opasna. To se je pokazalo i kod Hebrejskoga Universiteta, gdje zastupnik baruna Rothschilda radi protiv slobode nauka.

Uz veliku pažnju slušalaca rekao je inž. Stricker: Pitanje proširenja Jewish Agency može se smatrati riješenim. Ono je i oficijelno pokopano. Ono što se još na obje strane govori, jest borba na uzroku. Dalje je govornik oštro kritikovao projekat kolonizacije Židova na Krimu. Osobit je fenomen — rekao je — da su američanska gospoda, koja uz riječi socijalizam osjećaju punu grozu, sada spremna da idu rame o rame sa boljševicima. Ovdje se planira podli atentat protiv židovskoga naroda. Možda traži američka vlada ovim putem veze sa boljševicima. Ali na boljševičkoj strani djeluju dva argumenta: Prvo hoće da uzdrmaj u oslabe simpatije Židova za Englesku; drugo hoće da stvore argumenat protiv morskoga cionizma. Židovi će se naseliti na konfisciranim dobrima protuboljševičkih elemenata. Što će se desiti, ako nastupi promjena? Oni kažu eto da je svejedno, da li da židovske mase sada stradaju od gladi ili nakon šest godina od pogroma. Weizmann zna te opasnosti i upozorio je Louisa Marshalla, ali ovaj mu je odvratio hladnom negacijom.

Na kraju replicirao je Grünbaum tem-

be, koje sačinjavaju jezgru kvuce, već i prije no što su došle u Kirjat Anavim, bile usko povezane. Mnogo se tamo bave odgojem djece i ostalim kulturnim društvenim problemima, što zasijecaju u interese radne Palestine. Još se mora naglasiti, da je iz Kirjat Anavima svojevremeno proizašao proglas na sve kvucot u zemlji za jedan sastanak, na kojemu bi se učvrstile osnovice kvuce u Erec Jisraelu.

Kako je poznato, sastali su se u Kirjat Anavim na Hanuku god. 5685. svi književnici Erec Jisraela i tretirali pitanje sudjelovanja duševnog radnika kod oslobodjenja tla.

Gospodarstvo Kirjat Anavima, kao i svih naselja na zemljištu K. K. L., sve se više usavršuje, a uz pomoć zajmova, koje daje Keren Hajesod.

ne, koja ih sili da na subotu istovaraju povrće, što stizava vlakovima.

Opskrba vodom u Jerusolimu. 2. i 3. jula postigli su u Jerusolimu prvi željeznički transporti vode iz Sarafanda. Transporti obasižu 30.000 galona dnevno. Krajem jula povišeni su na 70.000 galona dnevno, a očekuje se da će u augustu biti povišeni na 100 do 120 hiljada galona.

Sanatorij radničke bolesničke blagajne »Kupat Holim« u Nazaretu. Kupat Holim vrši pripravne radove, da u Nazaretu osnuje i uređi sanatorij za naseljenike iz Emeka. Sanatorij će imati dvadeset kreveta, pa će iz naselja u Emeku prije svega primati dojenčad i majke, kojima je potreban odmor.

Osnutak Lige za pobijanje tuberkuloze u Palestini. 8. juna održala se je u Jerusolimu na poziv sanitetskoga departmana palestinske cionističke Egzekutive a u prisustvu zastupnika palestinske vlade konferenca, koju je posjetilo više od dvadesetak delegata. Na toj konferenci zaključen je osnutak Lige za pobijanje tuberkuloze. Konferenca je prihvatila predloženi nacrt statuta Lige i izabrala akcijoni odbor od 5 lica.

Iz Jugoslavije

MJESNA KONFERENCIJA U BEOGRADU.

Inicijativom uprave M. C. O. u Beogradu održana je 22. jula o. g. u klubu »Sloga« konferencija jevrejskih javnih radenika, kojoj je prisustvovalo 22 člana M. C. O. Diskutovalo se o aktuelnim cionističkim pitanjima u našoj zemlji, pa je apsolutnom većinom glasova konstatovano slijedeće:

1. Da se spor između grupe oko »Jevrejskog Života« i one druge oko »Žid. Svesti« u Sarajevu, ne samo nije ublažio, već da se zaoštrio uvlačenjem Saveza Cionista u taj spor.

2. Da ni jedna ni druga strana nisu unele u rešavanje ovoga spora svu potrebnu gotovost i težnju, da se dodje do kakvog kompromisnog rešenja, a i da Savez Cionista nije poklonio svu pažnju ovome važnom pitanju.

3. Smatrajući da Sarajevski spor ima i dobija sve više karakter širega značaja i da prethodi jedinstvu cionističkoga pokreta u našoj zemlji, a zastupajući težnju bratskoga jedinstva Sefarada i Eškenaza, konferencija donosi ove zaključke:

a) Konferencija apeluje na obe grupe u Sarajevu, da ponovo učine direktan pokušaj, da se dodje do jednoga kompromisa, a grupu oko »Jevr. Života« moli, da ne donosi odluke, kojima bi se dovelo u pitanje jedinstvo cionističkoga rada u našoj zemlji.

b) Konferencija apeluje na Savez Cionista, da u sarajevski sukob, a naročito u spor grupe oko »Jevr. Života« sa njim unese što više dobre volje, popustljivosti i nepristranosti i da pokloni najživlju pažnju svemu onome što bi moglo dovesti do sporazuma putem uzajamnih koncesija i time i za buduće obezbediti jedinstvo i celinu Saveza.

Neki su članovi bili protiv rezolucije, bilo što smatraju te sporove lokalnima, bilo zato što drže, da ne će imati efekta kod onih, na koje je upućeno.

Povodom ovih rezolucija Radni Odbor Saveza Cionista primjećuje: R. O. pozdravlja vrlo simpatično nastojanje beogradske M. C. O., da se sarajevski spor napokon jedamputa riješi u skladu sa interesima naše stvari. Međutim nema nikakovoga osnova za tvrdnju, iznešenu u rezoluciji br. 2, »da S. C. J. nije poklonio

HERZL-AKCIJA.

ZAGREB. IV. Iskaz. (Sakupio g. Lav Stern.) Jugoslavenska banka d. d. Din. 1000.—, Hrvatska banka Din. 500.—, Međunarodna banka d. d. Din. 200.—.

svu pažnju ovome važnom pitanju.« R. O. pokušavao je, štogod je mogao, da se taj spor dovrši, pa je to nastojanje vidljivo iz mnogih komunikeja o sjednicama R. O. i drugih objelodanjenja donešenih u »Židovu«, počam od zadnjega Saveznoga Vijeća do danas. S. O. konstatovao je nakon temeljite rasprave od 28. do 29. VI. o. g. o rezoluciji br. 15, »da su predsjedništvo S. C. i R. O. pokušali, kolikogod su mogli, da se nadje platforma, za uspješniji rad u Sarajevu, ali nijesu uspjeli.« S. O. predležali su dokumenti u toj stvari, pa ako je temeljem toga S. O. došao do svojega zaključka, onda tome treba vjerovati. Predleže nebrojene izjave vodećih ličnosti iz jednoga i drugoga sarajevskoga tabora, da se u toj stvari ne može doći do rezultata i da su svi koraci uzaludni. Na R. O. dakle nema krivnje, ako taj spor još nije riješen.

U trećoj se tački rezolucije tvrdi: »da sarajevski spor ima i dobija sve više karakter širega značaja i da prethodi jedinstvu cionističkoga pokreta u našoj zemlji.« R. O. konstatuje, da sarajevski spor imade lokalni značaj i treba da zadrži taj lokalni značaj. R. O. učinit će i dalje svaki napor, da spor zadrži svoj lokalni karakter i suzbijati će sve pokušaje, da se silomice i bezrazložno taj spor proširi i eventualno ugrozi jedinstvo naše organizacije.

Povodom apela beogradskog M. C. O. na S. C. da ovaj »u sarajevski sukob, a naročito u spor grupe oko »Jevrejskog Života« s njime (t. j. sa S. C.) unese što više dobre volje, popustljivosti i nepristranosti itd.«, konstatuje R. O., da može pružiti dovoljno objektivnih dokaza i dokumenata, da se Radnom Odboru u tome pravcu ne može za prošlost upravo ništa prigovoriti, pa će R. O. i u buduće postupati jednako ustrajno, strpljivo i objektivno, kako to traže interesi naše stvari. R. O. išao je u svojoj objektivnosti tako daleko, da je na sjednici S. O. od 28. i 29. pr. mj. tražio, da se ta stvar donese pred Savezni sud, iako je ta stvar posvema jasna, te je S. O. bio i sam u stanju, da si stvori objektivni sud. Ali R. O., jer je sam stranka u tome sporu, htio je, da taj sud izreče jedan nesumnjivo nepristrani forum, a to je Savezni sud. Bez primjera je pokušaj grupe oko »Jevrejskog Života«, da unaprijed odrekne pravorijeku toga suda svaku važnost i vrijednost. Time se bez i najmanje sjenke opravdanosti unaprijed stavlja u sumnju objektivnost Saveznoga Suda. Značajno je, da ta grupa ne čekajući pravorijek toga suda, povlači dalekosežne konsekvencije i grozi se sa svojim izlaskom iz S. C., bez obzira na taj još ne izrečeni pravorijek, dok Savezni sud još nije ni započeo svoj postupak. Pri tome pokušava grupa oko »Jevr. Života« učiniti iz te stvari jedno opće sefardsko pitanje, kod nas, pa to u vezi sa drugim dosadašnjim konkludentnim činima te grupe jasno pokazuje, da se tu radi o jednoj dugotrajnoj tendenciji te grupe, o jednoj tendenciji, koja se ranije kušala prikrivati

raznim zvučnim frazama, a sada se nastoji opravdati na jedan način, kojemu nema primjera, ni mjesta u cionističkome pokretu. Ako ta grupa svoj postupak, a naročito u sporu sa R. O., neprestano тумачи i opravdava načinom, koji sadržava sama izvraćanja jednih, a zašućivanja drugih činjenica, pa kad ne iznaša niti jednu jedinu činjenicu onako, kako to odgovara pravome stanju stvari, onda je to očiti dokaz, da ne postoji i nije poznat grupi oko »Jevr. Života« nijedan čin ili propust sa strane R. O. i S. C., čime bi se mogao opravdati postupak grupe oko »Jevrejskog Života«.

R. O. konstatuje, da između sarajevske M. C. O. i S. C. nema, a po naravi stvari i ne može biti, spora. Imade i može biti spora između vodstva sarajevske M. C. O. i vodstva S. C. Imade pravih i legalnih i dostojnih načina i metoda, da se takovi suboki rješavaju. Sasvim je tendenciozno, zlonamjerno i naopako nastojanje grupe oko »Jevr. Života«, da se to prikaže sporom između M. C. O. i S. C., a pogotovo nema ni sjenke razloga govoriti o sporu između Sefarada i S. C. Sarajevska M. C. O. ne predstavlja ni sve Sefarde Sarajeva, a kamo li sve Sefarde naše kraljevine. Nijedan Sefard, koji ne nasjeda krivom prikazivanju grupe »Jevrejskog Života«, nego znade pravo stanje stvari i vjeruje dokumentima i zaključcima pozvanih foruma, ne će moći odobriti postupak grupe oko »Jevrejskog Života«.

POVJERENICIMA KEREN KAJEMETA!

Dosadašnji izvyestaj o Herzl akciji iz mnogih mjesta pobudjuje dojam, da se ne će uspjeti onako, kako smo očekivali, kako bi trebalo i kako bi moglo da bude. Mi smo u ovu akciju polagali velike nade. Da uspije što bolje, raspisali smo dvije velike, vrijedne nagrade: putovanje u Palestinu na trošak KKL! Držali smo, da će to biti dovoljan podstrek i za sabirače i za darovatelje, da u punoj mjeri izvrše svoju dužnost. Ova akcija mora uspjeti! Njome treba da se namakne što veći dio svote, koja nam još fali za našu farmu. Halucim neprestano mole, da se ta akcija napokon završi. Zar ćemo na kraju smaknati, zar maleni ostatak ne ćemo nasmoći? Pridolazi k tome, da bi ta akcija bila skopčana sa prevelikim troškom, ako ne bi dala propisani rezultat, jer nagrade stoje mnogo. Povjerenici! Nemojte dopustiti, da KK pretrpi štetu!

Uprava Keren Kajemet Lejlsrael-a za Jugoslaviju.

Iz sjednice Radnoga Odbora. U sjednicama od 28. i 29. o. mj. raspravljalo se o reorganizaciji rada za Keren Hajesod u Jugoslaviji i o centralizovanju svega cion. rada u Saveznom uredu. - H. Altman svojim pismom od 19. VII. o. g. izvješćuje, da će se naši halucim moći naseliti valjda tek u oktobru o. g., što je dosta kasno za zimsku kulturu, ali će se tim bolje moći pripremiti za ljetnu kulturu. Vjerojatno će već tokom augusta ili najkasnije septembra o. g. moći pristupiti podizanju baraka. Stoga halucim mole, da se sabirna akcija odmah dovrši, da se sabere još manjkajući iznos i da se otpremi drvo i ostali sabrani materijal. Zaključuje se apelovati na mjesne cion. organizacije, da učine najveće napore, da se sabere manjkajuća svota. Drvo i ostali materijal otpremiće se tokom augusta. — Povodom VI. omladinskog sleta u Osijeku zaključuje se, da g. Ing. Freundlich

cijonističkoga pokreta, među ostalima predsjednik Weizmann, pa nadrabim Chajes i drugi.

Iz Jugoslavije polaze na tu svečanost samo članovi zagrebačkoga Makabija, koji će udjelovati u natjecanju u lakoj i teškoj atletici, mačevanju i gimnastici. Najveći udio imaju gimnastičari, koji izvođe na javnoj vježbi kao posebne točke »sedmicu« — skupinske proste vježbe članova i »petku« — ritmičke vježbe članica. Svakako je pohvalno po to društvo, da ono kao jedino od sudjelujućih iz Jugoslavije biva tako odlikovano, a to je znak, koliko je visok nivo gimnastike u tom društvu. Treba znati, da je za posebne tačke

stiglo mnogo prijava, a trebalo je navesti sastav, konstrukciju i sadržaj vježbe. Osim tih posebnih točaka nastupaju gimnastičari sa jednim odjelom na spravi i u zajedničkim prostim vježbama.

Tom bismo prilikom svakako upozorili, da je žalosna činjenica, te poslije 6 godina rada na polju športa i gimnastike, u Jugoslaviji ostaje čitavo nastojanje ne samo jalovo, već polazi do opadanja. Zato ćemo u najskorije vrijeme, sačekajući smotru, predjenu po Oml. Savezu u Osijeku izreći svoje mišljenje te je ovakovo stanje neodrživo i dati predloge, o kojima će se trebati da raspravlja. Svakako poslije sleta i kongresa jevrejske omladine,

jer taj se uvijek pokazao nepodesan za rješavanje problema, športskoga rada u nas.

Samuel Deutsch

XIV. cijonistički kongres u Beču, augusta 1925.

18. augusta ove godine, otvorit će se u Beču XIV. cijonistički kongres. Protokoli kongresa su dokumenti, koji će i nadalje zadržati svoju važnost i svoj značaj.

KONGRESNE NOVINE,

organ XIV. cijonističkoga kongresa

izlazit će u Beču od 18. augusta, pa sve do konca kongresa i donosit će službeni protokol. Ali i za svako ga će biti nužno da zna, što se dešava i izvan plenarnih sjednica, što vodeće ličnosti cijonizma misle o pojedinim problemima, da ukratko sazna sve, što je potrebno, da se uz moguće ispravno prosuditi cijonistička situacija i dogadjaji na kongresu.

»WIENER MORGENZEITUNG«

židovske svjetske novine velikoga stila

donosit će u znatno proširenom izdanju za vrijeme kongresa izvještaje i komentare javnim raspravama, opširne interviewse vodećih ličnosti s obilatim materijalom slika, koji će biti priložen tekstu i podati zrcalo događaja u cijonizmu.

Prigodom otvorenja kongresa izlazi pored obična dnevna izdanja

SVEČANI BROJ

koji će obasizati otprilike 80 stranica sa priložima svih vodećih muževa židovske politike, znanosti i književnosti i dosada neobjavljenim ilustracijama iz cijonističkoga pokreta i Erec Jisraela

Uvjeti nabave.

Kombinirani abonement (oficijelne »Kongresne novine« i »Wiener Morgenzeitung«, zajedno sa svečanim brojem stoji) Din. 80.—

Zajedno sa narudžbom treba da se pošalje i naznačena svota, jer će se novine slati samo na temelju stigle pretplate.

Stalni pretplatnici »Wiener Morgenzeitunga« plaćaju za Kongresne novine, koje se razasliju zajedno sa »Wiener Morgenzeitungom« popusnu pretplatu, koja iznosi za Jugoslaviju Din. 30.—, a zajedno sa svečanim brojem »Wiener Morgenzeitunga«, koji stoji Din. 10.— iznosi prema tome Din 40.—.

Narudžbe se šalju na

»WIENER MORGENZEITUNG«, Wien II.

Taborstrasse 1—3.

ZA BUDUĆU ŠKOLSKU GODINU

primam ma stan i potpunu opskrbu dva dječaka, židova nižih razreda srednje škole. Familjarn postupak, dobra opskrba. Pismene ponude pod »Roditeljska kuća« na upravu lista.

Natječaj.

Kod Izr. Bogoštovne Općine u Rumi imade se odmah ili najduže do 1. septembra t. g. popuniti mjesto

Kantora

koji mora biti Šohet Bodeg i Balkore, a po mogućnosti i Mohel.

Natjecatelj mora imati sposobnost da na nižim i višim školama podučava vjeronauk u hrvatsko-srpskom jeziku.

Sa ovim mjestom skopčana je plata po pogodbi, lijep stan i nuzgredna beriva.

Natjecatelji, koji ne smiju biti stariji od 40 godina neka podnesu ponudu sa naznakom svojih zahtjeva i podacima o porodici. Samo pozvanom reflektantu bit će nadoknaden putni trošak.

Ruma, 23./VII. 1925.

Predsjedništvo

Izr. Bogoštovne Općine u Rumi.

Predsjednik u. z.:

Filip Skopal

Tajnik:

A. Sommer

כשר

Restauracija „KARMEL“

u prostorijama prijašnje restauracije Andžela, Petrijska ulica 26.

Solidna i dobra podvorba, vazda svježa i dobra kuhinja.

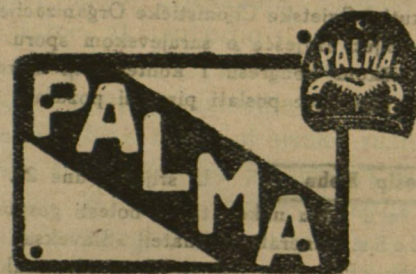
Abonenti dobivaju popust.

Za obilnu posjetu molí

Restauracija „KARMEL“

Židovi Jugoslavije!
Darujte obilne priloge
za osnutak jugoslaven-
ske halučke farme u
Erec Israelu!

Nosite radi njihovih mnogih prednosti

Kaučuk pete i potplate.

Tko oglašuje -- taj napreduje

„M A C H E R“

Agentura za prodaju kuća i zemljišta.

Berislavićeva 4. - ZAGREB - Telefon 16-67.

Industrijalci, Banke-Bankari, Dioničarska društva, Amerikanci, advokati, lekari, senzali, trgovci, veliki i mali posjednici najprije, najlakše, najbrže, najjeftinije, najuspješnije možete kupiti-prodati kuće, vile, vinograde, gradilišta zemljišta, veleposjede, ako se obratite na opšte sa svog dobrog glasa poznatu koncesioniranu i sudbeno protokoliranu tvrtku „MACHER“

STAKLANA

BRAĆA GROSS

ILICA 84. ZAGREB Telefon 12-27.

Veletrgovina stakla porculana i kuhinjskog pribora.

Najjeftinije vrelo za nabavu:

Svih vrsti stakla
Porculana
Svjetiljaka
Ogledala
Okvira
Staklenih ploča
Raznog kuhinjskog pribora

NA MALO I VELIKO

Najveći izbor letvica za okvire.

Vlastita radiona okvira za slike i ogledala.

P A M U K

sve vrsti i

u svim brojevima

Žuti — bijeli — farbani

A. ROMANO

ZAGREB,

Boškovićeve ulica broj 15

Brzjavni: DIANA Telefon broj 23-66

M O L I N O

žutica platno

šifoni

vata (za poplune)